

Euskal Unibertsitatea eginkizun. Aldarrikapen baten bilakaera historikoa

MIKEL AIZPURU

Sarrera

Unibertsitatearen inguruko auzia luzea da Euskal Herrian. Unibertsitate modernoa sortu zenetik —Napoleonekin Frantzian eta Humboldt-ekin Prusian— ez Hego Euskal Herriak, ezta Ipar Euskal Herriak ere ez dute izan izen hori merezi zuen erakunderik. Bertoko agintarien axolagabekeriak eta estatu bakoitzeko agintarien jokabide maltzurak unibertsitatea gure lurretatik urruti mantendu izan dute, duela hogeita hamar urtera arte. Deustuko eta Nafarroako eliza-unibertsitateen garapenak edota Bilboko Ingeniaritza-eskolaren sorrerak duela ehun urte, ez diote indarrik kentzen hasierako baieztapenari. Baina hutsune honen aurrean ugari izan dira unibertsitate publikoaren beharra aldarrikatu dutenen eskariak. Hego Euskal Herriari dagokionez, eskari horrek Espainiako administrazioaren ezetz sistematikoa jaso zuen sarritan, eta Euskal Herrian bertan ere ez zegoen euskaldunen arteko adostasun nahikorik erabakitzeke non kokatu behar zen unibertsitatea, zeintzuk izango ziren bere ezaugarriak edo euskararen presentzia-maila, besteak beste. Iaz EIREren «Euskal Uni-

• **Mikel Aizpuru** EHUko Gaur Egungo Historia Saileko irakaslea da. 1996-2000 aldian UEUko zuzendaria izan zen.

bertsitatea-2021* Egiten ari garen euskarazko unibertsitatea» Kongresuan txosten bat aurkeztu nuen Roldan Jimenorekin batera; bertan Euskal Unibertsitatearen aldeko aldarrikapenaren historia laburtua eskaini genuen. Oraingoan, han esandakoak gehiegi ez errepikatzeko asmotan, gaia beste ikuspegi batetik jorratuko dut; alderdiek eta erakunde politikoek zer esan duten arakatuz. Azken urte hauetan egindako zenbait saio ere komentatuko ditut, aldarrikapenaren gauzatze-maila erakusteko asmotan. Sarre-raxume hau bukatzeko, azken ohar bat egin nahi dut: *Jakin* aldizkariaren ezaugarriak kontuan hartuta, idazlanaren aparatu kritikoa (oharrak eta bibliografia) alde batera utzi ditut. Norbaitek gai honi buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, jo beza EIREren Kongresuan aurkeztutako txostenera, zerrenda bibliografiko luzea du bertan eta. Hemen egiten diren aipamen zehatzak alderdi, erakunde edota legebiltzarreko bileratako agirietatik aterata daude.

1976ra arteko aldarrikapen asko eta hausnarketak

Gure artean unibertsitate publikoaren eskakizunak bi eratakoak izan dira. Batzuen aburuz lortu beharrekoa Espainiako beste unibertsitateen pareko erakundea zen, besterik gabe. XX. mendetik aurrera, ordea, gero eta ozenkiago planteatu zen *Universidad Vasca*-ren beharra. Zer esan nahi zen izen horrekin? 1918an, Eusko Ikaskuntzen Oñatiko I. Kongresuan Angel Apraizek Euskal Herriko unibertsitatearen beharra azpimarratu zuen. Apraizen ustez, Euskal Unibertsitateak bi ezaugarri edukiko zituen: Euskal Herriko arazoei erantzun beharko zien eta Espainiako unibertsitateen egitura zurrinak baztertuta, egitura malgua edukiko zuen. Kongresu hartatik Eusko Ikaskuntza sortu zen eta hurrengo urtean Euskaltzaindia. Sortu eta 1936ra arte, euskal kulturaren ekarpena Eusko Ikaskuntzaren inguruan egituratu zela esan liteke, batik bat Euskal Unibertsitatea sortzeko proiektua lau urtetan zehar bere bai-

tan eztabaidatu baitzen. Eusko Ikaskuntzako lehendakariak, Julian Elorzak, II. Kongresuan euskaraz eskatu zion erregeari Unibertsitatea, baita ezezkoa jaso ere. Gerra Zibileko esperantza zapuztuetako bat Unibertsitatea izan zen: 1936an Eusko Jaurlaritzak Euskal Irakastola Nagusia sortu zuen Medikuntza Fakultatearekin, baina gerra galtzeak horren desagerpena ekarri zuen.

Francomen garaian, unibertsitate-mailako unibertsitate-ikastetxe berrien sorrera eta birmoldaketaren batera, beste bi fenomeno garrantzitsu gertatu ziren hirurogeiko hamarkadan. Bata, euskarazko irakaskuntzaren hedapena ikastolen bidez. Bestea, Hego Euskal Herriko lau lurraldeen garapen ekonomiko nabarmena. Ikastolen garapenak eta, oro har, euskararen etorkizunaren inguruko kezka ordura arte gutxitan planteatutako gai bat azaleratu zuten: zein izan behar zen euskararen tokia unibertsitatean. Gerra aurrean, Euskal Unibertsitatearen aldeko gehienek ustez euskarak eta euskal kulturaren azterketak eta babesak lehen mailako tokia izan behar zuten unibertsitatearen eginbeharren artean. Lehen-mailako irakaskuntza euskaraz izan behar zelakoan ere bazeuden. Baina gutxi izan ziren unibertsitateko lan-hizkuntzetako bat euskara bera izan zitekeela pentsatu edo defendatu zutenak. Hala 1932an Madrilgo euskal ikasleek argitaratutako liburuan Pedro Laskibar eta Telesforo Uribe-Etxebarria izan ziren ideia horren defendatzaile sutsuenak eta kasik bakarrak. Kepa Altonaga lagunak adierazi didanez Jean Etxepare Iparraldeko medikuak ere gaia jorratu omen zuen. 1936an Eusko Jaurlaritzak Medikuntza Fakultatea sortu zuenean ikasgaietako bat euskara tekniko izan zen.

Bigarren fenomenoak, industrializazioak, alegia, profesional gehiagoren beharren, hazkunde demografikoaren eta bizi-mailaren hobekuntzaren ondorioz zegoen hezkuntza-eskaeraren igoera nabarmena ekarri zuen. Bide horretan, mende hasieratik zetorren unibertsitatearen eskakizunaren aldeko zantzuak areagotu egin ziren. Nahi horren muga eta baldintzen ezaugarri nabarmenena, 1963. urtetik aurrera Gipuzkoako Unibertsitatearen aldeko lanek izan zuten bilakaera dugu.

Ez da kasualitatea, beraz, garai berean, sortu berria zen ETA erakundeak bere programa azaltzean unibertsitateari buruzko aipamenak egitea. Horrela, 1962ko «Pequeño programa» izeneko agirian Euskal Unibertsitatearen (Universidad Vasca jatorrizko testuan) sorrera exijitzen zen, norbanakoaren garapenerako eta kontzientzia nazionala sendotzeko elementu erabakigarria zelakoan. Urte berean argitaratutako 9. Fomazio-koademan gaiaren azterketa sakonagoa egin zuen ETAk. Unibertsitatea berrikuntza-gunea eta abertzaletasun-gunea izan ohi zen eta horren ondorioz ez zuen unibertsitaterik gure herriak. Euskal Unibertsitatearen eta euskal lurraldeko unibertsitatearen arteko bereizketa egiten zen; Francoren diktadurak iraun bitartean ezinezkoa zen lehena abian jartzea, baina bai bigarrena eta horren aldeko apustua egin behar zen, unibertsitate faltaren hutsuneak betetzeko. Erakunde ofizialetatik kanpo eman behar ziren euskarazko klaseak eta euskara egokitu egin behar zen garaiko kulturak eta teknikak eskatzen zuten mailara. Heziketa-urtearen arabera, euskalkien alde edota euskara batuaren erabileraren alde agertzen zitzaizgun orduko ETA, lurraldea, aldi baterako, eremu euskaldun eta erdaldunean bananduz. Ez zen zuzenean aipatzen euskara irakaskuntza-hizkuntza izan zitekeenik unibertsitatean.

Bi urte geroago, 1964an, *El Español* astekari frankistak ETARI buruzko erreportaia argitaratu zuen, eta honi erantzunez EAJk kaleratutako txostenean euskararen alde egindako lanari garrantzi berezia eman zion. Jeltzaleen ustez, errepublika garaian bere eraginez berpiztu baitzen euskara eta Estatutuari esker eskolan, institutuetan eta Euskal Unibertsitatean euskarak tokia izan baitzuen.

1969. urtean ETAREN Fronte Kulturalak «kontrabotere herrikoia» lerro nagusiak garatu zituen. Horietako bat unibertsitatea zen. Orduko fakultateetan nazio-arazoak ez zuen beste gai batzuen (antiimperialismoa, langileen arazoak, eta abar) eragina, eta desoreka hori konpontzeko etorkizuneko Euskal Unibertsitate Herrikoia aldeko kanpaina bat bultzatzea proposatzen zen, baina ez ziren zehazten honen ezaugarriak. Ez ziren falta, dena den, kriti-

ka gogorak euskara Euskal Herriaren osagarri folkloriko gisa hartzen zutenentzat, ikastola batzuek tartean, sistema politiko espainolari mesede egiten ziotelakoan. Aurreko txostena idatzi zutenak, gero LCR osatuko zuten kideak, aldendu ondoren, 1973an VI. Asanblada bildu zenean, ETak erabateko berreuskalduntzearen aldeko apustua egin zuen, zenbait neurri proposatuz: ikastola iraultzailea bultzatzea, langileria euskararantz bideratzea, herri ikastoletan metodo iraultzaileak ezartzea, Euskal Unibertsitate Herrikoia eraikitzea, eta abar. Baina horiek guztiak posible egiteko modu bakarra Euskal Estatu Sozialista bat eraikitzea zen.

Garai horretan unibertsitatearen aldarrikapenak bat egiten zuen, kasu gehienetan, euskarari eman beharreko bultzadarekin. Horren lekuko ditugu 1970ean lehen aldiz antolatutako Derioko Udako Euskal Ikastaroak eta, bereziki, Udako Euskal Unibertsitatearen sorrera 1973an. Egia esan, UEUren lehen ekitaldi horrek gehiago zuen kultur aste intentsibo baten tankera (hitzaldi bat bestearen atzetik, inongo espezializaziorik gabe), unibertsitate jarduerarena baino, baina erreferente garrantzitsu bilakatu zen euskalgintzan, bereziki euskara batuaren aldekoen artean eta Ezker Abertzalean, nahiz eta ez izan erabat, Beltzak ondo aipatzen duen moduan, subertsiorako unibertsitatea. ETaren inguruko erakundeek Euskal Unibertsitate Herrikoia alderantzizko apustua egiten jarraitu zuten, 1975ean LABen sorrera agirian ikus daitekeen moduan.

1976-1980, Euskal Unibertsitatea

Francoren heriotzak lehen lerrera eramanean, beste aldarrikapen askoren artean, Euskal Unibertsitatearena; 1976-77 urteetan batzar, idazlan, liburu eta bilera asko izan ziren. Deustuko Unibertsitatearen Euskal Kultur Mintegiak, beste fakultateetako Euskal Kultur Mintegiekin batera, Euskal Unibertsitatearen eta Hego Euskal Herriko lau lurraldeak batuko zituen Euskal Unibertsitate Barrutiaren aldeko kanpaina indartsua hasi zuen. Baziren, dena den, Euskal

Barrutia eta Euskal Unibertsitatea bereizten zituztenak, eta barmuti bakarra defendatu arren, unibertsitate bat baino gehiago egon behar zela esaten zutenak. Euskal Barrutiaren aldeko kanpainak indar berria hartu zuen 1977ko abuztu-irailean. Sortu berria zen Legebiltzarkideen Batzarrak lau herrialdeen barrutia eskatu zuen. Baina ez ziren bakarrak izan, Alderdi Sozialistako gazteek eta unibertsitateko zenbait irakaslek ere gauza bera eskatu baitzuten. Urrian, ordea, Espainiako Gobernuak kaleratutako dekretuaren ondorioz, Arabako eta Gipuzkoako herrialdeak Bilboko Unibertsitateara lotu ziren eta Nafarroa kanpoan geratu zen. Alfermikakoak izan ziren hurrengo hilabeteetan egin ziren proposamen, protesta, manifestazio eta kultur asteak.

Euskal Unibertsitatearen definizioak eztabaida gehiago piztu zuen. Ez zen gauza berria, mende-hasieratik zetorrena baino. Izan ere, Euskal Unibertsitatearen izenpean oso egitasmo desberdinak biltzen ziren. Hiru dira, nagusiki, proposatutako bideak. Lehenak Euskal Herrian kokatutako unibertsitate ofiziala zuen buruan. Beste bientzat, ordea, Euskal Unibertsitateak euskal espiritua jaso behar zuen, espainiar unibertsitatearen atzerapena eta isolamendua gaindituz. Edozein kasutan, unibertsitate osoa izan behar zuen (fakultate klasikoak, eta Euskal Herriari eta munduko beharrei zegozkien ikerketa-guneek hornituta), eta Euskal Herriaren berezko ezaugarriak (hizkuntza, legedia, historia, bizimoduak eta abar) aztertuko zituzten, beste edozein unibertsitatearen ahalmenekin. Bazegoen, ordea, funtsezko desberdintasun bat: zein zen euskararen tokia eredu horretan?

Hizkuntzari dagokionez, Euskal Unibertsitatearen aldekoek bat egiten zuten euskara bertan egon behar zela aldarrikatzean, baina desberdintasunak nabarmenak ziren eritmoari eta kuantitateari dagokionez. Horrela, batzuek ezinbesteko ikusten zuten bitartean unibertsitate berriak euskaraz funtzionatzea, beste askok mailakatu egiten zuten euskararen beharra edota kritikatu euskarari emandako gehiegizko pisua Euskal Unibertsitatearen definizioan. Alderdi politikoen artean PSE-PSO Erena izan daiteke adibiderik nabarmenena. 1980an, Eusko Legebiltzarrerako le-

hen hauteskundeetarako prestatutako programak (gaztelania hutsean) honako hau zioen unibertsitateari buruz: Espainiako legedia garatuko zuen Eusko Legebiltzarraren arauen arabera antolatu behar zen sortu berria zen Euskal Herriko Unibertsitatea. Honek unibertsitate publikoa, demokratikoa, deszentralizatu eta kulturalki askotarikoa izan behar zuen. Euskarari dagokionez, euskal gizarteak elebitasunera joko zuenez, unibertsitateak ere elebitasuna bereganatu behar zuen, gutxika-gutxika, era errealista eta zientifikoan. Horretarako legebiltzarrak euskararen irakaskuntza bultzatuko zuen eta, baldintzak betetzen zirenean, irakaskuntza euskaraz, «sin caer en maximalismos».

Euskadiko Ezkerraren txostenetan ez zen nabarmen izan jarrera garbi bat. Euskal Autonomia Estatutua onartzekeko prozesuan zera nabarmen izan zuen *Amasa*-ren 2. zenbakiak: Estatutua ez zela ez Euskal Unibertsitatea, ezta Euskal Eskola Publikoa lortzeko tresna miragarria, baina bai euskal hezkuntza sistema hemendik antolatzeko baliabidea. Hurrengo hausnarketetan, ordea, ez zen Euskal Unibertsitateari buruzko aipamen zuzenik. Espainiako gobernuak prestatzen ari zen Unibertsitate Autonomiaren Legea aztertzeko orduan, 4. *Amasa*-k Nafarroaren urruntzea kritikatu zuen, baina ez zen euskararen inguruko inongo aipamenik egiten. Urte bete beranduagoko *Hitz irakaskuntza*-n LAUren zirriborro berriari buruzko analisiak hizkuntza-eskubideen desagertzea salatzen zuen. 1982an kaleratutako *Amasa* 10 dugu unibertsitateari buruzko Euskadiko Ezkerraren azterketarik sakonena. LAU berriro kritikatu ondoren, EHUren egoera azaltzen du, unibertsitateak bizi zuen krisia salatuz. Atalak ez zuen euskarari buruzko inongo aipamenik, are gutxiago Euskal Unibertsitateari buruz. Urte horretako kongresuko erabakien artean, ordea, elebitasuna defendatzen zen irakaskuntzaren maila guztietan eta aipamen berezia egiten zitzaien Irakasle Eskola, Pedagogia Fakultate eta Kazetaritza Fakultateari. Hiru gune hauetan bileren ezarri behar ziren hizkuntzaren arabera, eta gaztelaniazkoan euskarak derrigorrezkoa izan beharko luke.

Euskararen presentzia ezinbesteko ikusten zutenek Udako Euskal Unibertsitatea zuten buruan. UEUri zego-

kion bai Euskal Unibertsitatearen proiektua finkatzeko oinarriak zehaztea, baita bere jarduerarekin aldarrikapen horren erreferentzia izatea ere. 1975ean UEUko batzar nagusian onartutako agirian Euskal Unibertsitatearen berezitasunak zehaztu ziren: 1. Herritarra,

Euskal Herriko Unibertsitateak euskal gizartea ukan behar du bere ardaztat, euskal gizartea bere osotasunean harturik: osotasun geografiko, politiko-administratibo, kultural eta ekonomikoa.

2. Euskalduna,

Euskal Herriaren Unibertsitateak euskaraz behar du ihar-dun nahi ta ez. Ezin onhar dezakegu hizkuntzabitasunik, eta Euskal Herri osoa berreuskalduntzea dugu geure xede.

Ez zen maila horretara heltzen Koordinadora Abertzale Sozialistak zuen iritzia. 1976ko urte-amaieran plazaratutako euskararen inguruko agirian elebitasunaren aldeko deia egiten zen, «Euskarari lehentasunezko sarbide progresiboa emanen dion politika baten» oinarri moduan. Horretarako «Erdarekin batera euskararen ofizialkidetasuna legez euskal Herri osoan» planteatzen zuten. Irakaskuntzari dagokionez ondoko puntuan zehaztu zituzten:

1.3. Ikastetxeak. Euskara eta euskal kultura, euskaraz irakastera progresiboki pasatuko dira. Hau da, irakaskuntza osoa euskal unibertsitateraino, euskaraz hartzeko egoki iritsi daitezen.

1.4. Magisterio eskola. Euskaraz dakiten ikasleentzat, irakaskuntza osoa euskaraz. Euskaraz ez dakitenak jakinda irten daitezela.

1.5. Unibertsitatea. Euskaraz irakatsiko duen unibertsitatea behar dugu. Egoera honetara progresiboki iritsiko da.

Horretaz gain, unibertsitatetik ateratzen ziren diplomatuek Euskaltzaindiaren lehen mailako tituluaren jabe irten behar zuten, eta irakaskuntzarantz jotzeko asmoa zutenek bigarren mailako diploma bereganatu behar zuten; horrela, Irakasle eskoletan berehala ezarriko zen elebitasuna. KASen esanetan, hori guztia lortzeko Euskal Unibertsitatea behar zen, Hego Euskal Herriko lau lurral-

deak distritu bakarrean bilduz. Ipar Euskal Herrian «unibertsitate experimental bat kokatua denez, ahaleginak egingo dira bertan iraun dezan».

Euzko Alderdi Jeltzalearen iritzia ere ez zen oso zehatza. 1976ko azaroan *Euzkadi* astekaria argitaratzen hasi zenean, lehenengo zenbakiak jorratu zuen gaia: «Unibertsitaterik gabe, euskal gazteek urrutiko kulturaren edaten zuten, erbesteko jakintzaz kutsatuz». Idazlanaren egileak, Euskal Unibertsitatearen eskaera onartzeaz gain, hauxe gogorarazten zuen:

Unibertsitatea eta administrazioa elkarri lotuak ikusi bear dira. Onengatik diogu ez dela Euskal Unibertsitaterik izango, eta ez eta Euzkadiko Unibertsitate ofizialik, Euzkadik bere erritasun eta nortasun osoa lortu arte.

Ez zen falta, bestetik, aldizkarian, iraganean egindako lanaren aldarrikapena (Leizaolak sortutako euskal unibertsitatea 1936an) eta hori ahaztearen inguruko kexa. Izan ere 1977ko udaberrian, gerraosteko lehen batzarrean, eztabai-datutako puntuen artean Euskal Unibertsitatea zegoen. Jelkideentzako

Euskal Unibertsitatea, Euskal Herriaren kultura irritis zuzen-zuzeneko ta baztertu eziña da, ta aren adierabide ta edapenbide. Euskal Herriaren euskal kultura bereiztasuneri, eta batez ere, izkuntzarekikoei doakiona, unibertsitate lanetan erabilliko du izkuntza eta dagoen gizartearen arazoan zerbitzurako, ondorioak Euskal gizarteari eskeiniatz. Erria, unibertsitate zenbaitetan banatua, irakasleak autatzeko premia, gure buru ikasiek erro arrotzeko unibertsitate-ustez eta landuketaz, egitasmo-saio bat burutzeko beartzen gaituzte eta ekinaldi zenbaitez, diran eskuarteai etekin geiena atereaz batean, Euskal Unibertsitatea epe aalik laburrenean antolatzea atzeman.

Bi izan ziren hurrengo hilabeteetan alderdi jeltzaleak defendatu zituen jarrerak, nahiz eta ez egon oso urruti bata bestetik. Batak, Batzar Nagusian onartutakoaren bidetik, Karlos Santamaria zuen bozeramaile. Honen ustez Nafarroarik gabe ezin zen Euskal Unibertsitateari buruz hitz egin eta ez ziren gauza bera «Euskal Unibertsitatea» eta «Euskal

Herriko Unibertsitatea». Azken hori beharrezkoa eta onuratsua zen, baina ez zen Euskal Unibertsitatea; «euskal kultura euskaraz irakats dezana eta haren *alma mater* izan da» izan beharko luke Euskal Unibertsitateak. Bertan euskaraz irakasteko aukera egon behar zuen, nahiz eta gauza jakina izan ez zela posible hori berehala gauzatzea.

Bigarren jarrera Koldo Mitxelenaren iritzietan oinarritu zen. Bere ustez, lehenetasuna unibertsitatea edukitzea zen. Euskal Herri osoa hartuko zuen unibertsitate bakarra eta ofiziala. Mitxelena izan arren barruti bakarraren aldeko kanpainaren bultzatzaile nagusia, bigarren mailan jarri zuen Nafarroa bertan sartzeari, bertoko agintarien zuzendaritzapean egongo zen unibertsitatea edukitzea zelako oinarritzakoa eta premiazkoa. Mitxelenak ez zuen oso gogoko «Euskal Unibertsitatearen» lema, «expresión ambigua si las hay», zeren «Bistan da, Unibertsitate eskea gurean nabarmendu zenez gero ez gabiltzala guztiok gauza bat-beraren bila». Ez zen iritzi horretako jeltzale bakarra. Daniel Innerarity gazteak gauza bera azaldu zuen 1978an *Euzka*-*di*-n argitaratutako artikulu andanan

el nombre Universidad Vasca es sumamente ambiguo y puede llevar a equívocos, la universidad ha de ser universal, preocupándose de potenciar el estudio de lo vasco.

Mitxelenaren ustez Euskal Unibertsitatearen definizioetan nabaria zen ideologiaren pisua, ez baitzen zehazten unibertsitate-eredua, lerro orokorretatik kanpo eta are gutxiago, ikasketak, ikerketa-lerroak, gizartearekin eta erakunde publikoekin izan beharreko harremanak, eta abar. Zehazten zirenean, maiz, lanean ari zen unibertsitate eredu hankaz gora jartzen zen, erdibiderik proposatu gabe. Edozelan ere, Mitxelenarentzat Euskal Unibertsitatea eta Euskal Herriko Unibertsitatea ez ziren gauza bera, baina ez zeuden elkarren aurka, eta «ez genuke inolaz ere deus egin behar elkarren osagarri lirakekeenak elkarren etsai tankeran ager daitezen».

Bide horretatik, eta garaiko errealitatea onartuz, jeltzaleek sortu berria zen Unibertsitatea babestu zuten. Santamaria bera sortu berria zen Euskal Kontseilu Orokorreko

Hezkuntza Kontseilari izendatu zuten, baina Unibertsitatea ez zen egon bere gain hartu zituen eskumenen artean. Edozein modutan, kontseilari berriak hainbat bilera izan zituen errektorearekin eta Hezkuntza Ministeritzarekin, us-tez onartzeaz zegoen Unibertsitate Autonomiaren Legeak euskal autonomia errespetatzea. Ez zitzaion eskaririk falta unibertsitate-ereduaren aldaketarako. Bide horretan 1978ko ekainean, ikasle- eta irakasle-talde batek zera eskatu zioten errektoreari: Euskal Unibertsitatea sortu ahal izateko Nafarroa euskal barrutian sartzeko eta Ipar Euskal Herriarekin harremanak sortzeko, unibertsitatearen arlo guztietara zabaltzeko euskararen ofizialtasuna eta euskarazko klaseak ereduaren barruan ematea, erakundearen dirulaguntzarekin. 1979an «Ley de Autonomía Universitaria»-ren zirriborroa ezagutu zenean Ikasle Abertzale Batzordearen iritzia gardena zen: LAUrekin «tendremos una Universidad radicada en el País vasco, pero no una Universidad Vasca, ni una Universidad eficaz». Gazte horien ustez Euskal Kontseilu Nagusiak sail berezi bat sortu behar zuen unibertsitatearentzako, unibertsitatearen transferentzia negoziatu eta Euskal Unibertsitatearen araudia zehaztu. Honek euskara eta euskal kulturaren garapena babesteaz gain, atzeritar ereduak eta irakasleak erabili behar zituen. Unibertsitate berria «deberá estar totalmente desvinculada del poder que ejerce el Cuerpo de catedráticos numerarios españoles».

Edozein kasutan, Bizkaia, Araba eta Gipuzkoa biltzen zituen barrutiaren osaketak denbora luzerako aldendu zuen Euskal Unibertsitatearen inguruko eztabaida mamitua, morfologia arazoak salbu. Izan ere, 1977ko urrian Bilboko Unibertsitatearen Gobernu-Batzarrek erakundearen izen-aldaketa eztabaidatu zuen, Universidad Vasca hartu nahian. Ez zen denen gustukoa proposamen hori eta azkenean 1978ko apirilean «Universidad del País Vasco-Euskal Herriko Unibertsitatea» hartu zuen, nahiz eta izen hau ez zen ofiziala izango 1980ko otsailera arte. Gogora dezagun, bitxikeria moduan, sortu berria zen *Egin* egunkariak inoiz *Universidad Vasca* terminoa erabili zuela EHUri buruz hitz egiteko orduan. Egunkari horretan argitaratutako zenbait

artikulutan (gaztelaniaz) Euskal Unibertsitateak eduki beharreko zenbait ezaugarri zehazten ziren:

se precisa un proceso universitario de negación de la jerarquización social impuesta por el capitalismo (negación de la jerarquía en el saber, lo que implica cuestionar los actuales modos de enseñanza y de control de la misma. Negación del poder democrático burgués, negación del principio de rentabilidad en la enseñanza, etc.).

El proceso de ruptura a nivel universitario al exigir el ir acompañado de una acción global requiere el rechazo del proceso de reforma iniciado por el Gobierno Suárez.

Lotura zuzena ezartzen zen, beraz, Euskal Unibertsitatearen eta Herri Batasunaren jarreraren artean.

Esanguratsua da, era berean, STEE-EILAS sindikatua-
ren jarrera-aldaketa. 1979an arestian aipatu dugun Unibertsitate Autonomiaren Legearen inguruko hausnarketan Euskal Unibertsitatearen oinarri moduan ez zen euskara inondik inora aipatzen, unibertsitateko barne-antolaketa demokratikoa baizik. Urtebete beranduago, mahai-inguru batean, STEE-EILASeko ordezkariak euskara unibertsitatearen hizkuntza ofiziala izatea eta Nafarroa euskal barrutian egon behar zuela defendatu zituen.

1980-1990, Euskal Unibertsitatea ala unibertsitatean euskaraz?

1980tik aurrera Euskal Unibertsitatearen inguruko eztabaida publikoak alde batera geratu ziren. Bazen, ordea, zer eztabaidatu. Besteak beste, euskarak zein toki izan behar zuen unibertsitate-arloan eta bereziki unibertsitate publikoan. Hemen ere hiru ziren jarrera nagusiak. Unibertsitateko agintari gorenei eta bertan lanean ari ziren irakasle gehienei ez zitzairen burutik pasatu ere egiten posible zenik klaseak euskaraz ematea, ezta hurrengo urteetan unibertsitatearen arazo garrantzitsu bilaka zitekeen ere. Horren lekuko ditugu, adibidez, jadanik laurogeiko hamarkadan behin-behineko errektorea zen Arantza Mendizabalen hitzak. Unibertsitatearen kezka, arazo eta etorkizuna haus-

na rtzeko orduan ez zuen euskara aipatu ere egin. Mendizabal Euskadiko Ezkeraren ingurutik PSOEko diputatu izatera heldu zen. 1986tik aurrera sozialistek zuzentzen zuten Eusko Jaurlaritzaren Hezkuntza Sailak argitaratutako zenbait lanetan euskararen normalkuntzari buruzko aipamenak falta ziren edo «arazo» moduan aurkezten zen.

Bigarren jarrera Mitxelena jeltzaleak ordezkatu zuen. Bere ustez, euskara unibertsitatean sartzea ez zen une horretako lehentasuna, irakasle euskaldunak oinarrizko heziketan behar ziren. «Euskal Herriko Unibertsitateetan, (...) euskara: Ezin izan daiteke, ordea, oraingoz, ikas- eta irakas-bide nagusi». Bai, «zenbait gaitan». Jaurlaritzaren lana zen, azkenik, euskalduntzearen mugak, epeak eta bi-tartekoak finkatzea. Mitxelena EHUKo errektoreordea izan zen 1979-80 urteen bitartean eta bere itzalpean asko izan ziren, baina bere euskaltzaletasunik gabe, euskararen ezarrera atzeratu nahi izan zutenak, plangintza eta irakasle prestatuen hutsuneaz baliatuz. Ezer, edo ezer gutxi, egin zuten hutsune horiek betetzeko.

Hirugarren pentsaerarentzat euskararen presentzia onuragarria ez ezik, ezinbestekoa zen unibertsitateari «Euskal» abizena eranstea. Ideia honen aldekoak dira UEUren sorreran aurkitu ditugunak. 1976-77 urteetan bizi zen euforia-giroan ulergarriak dira egindako hainbat baieztapen bibril, hala nola hizkuntzabitasunaren (elebitasunaren) aurkako zantzuak edota sortu berria zen Kazetaritza Fakultatean euskara derrigorrezko ikasgaia izango zela, salbu Euskal Herritik kanpokoentzat. Garaiko berotasunaren arriskuez jabetua zen Deustuko irakaslea zen Alfontso Irigoyen:

Edozein modutan ere Euskal Unibertsitatea ez du egiten hitz bi horiek gogora dakarkiotena, besterik gabe, hitza dariola hasten denak. Ez dut esan nahi horrela giro politikorik ezin sor dezakeenik haren alde, baina Unibertsitatea zerbait gehiago da ene ustez eta berez ez dute politikoez egiten joko politikoan ari diren alderditik.

Euskararen erabileraren inguruko eztabaidak, dena den, ez zuen berebiziko ondorio praktikorik izan hirurogeita hamarreko azken urteetako unibertsitatean. Gizarte-eskariaren hazkundeak irakasleen kopurua emendatzea be-

harresten zuen, eta horrek, nahi edo ez, Espainiako unibertsitate tradizionalaren egiturak eta bereziki irakasle katedradunen eta bestelakoen arteko harremanak birmoldatu zituen. Irakasle eta ikasle berriek —gizarteko aniztasunaren lekuko eta lehenengo aldiz, erdi- eta behe-mailako klaseetakoak— frankismoaren azken urteetako eta trantsizio garaiko kezkek unibertsitate esparruan zabaldu zituzten. Hori gutxi balitz, unibertsitateen birmoldaketa krisi ekonomiko eta politiko larriaren erdian gertatu zen. Tentzio ugariren lekuko izan zen unibertsitatea.

Zenbait protestek euskararen eta euskal kulturaren irakaskuntzaren aldarrikapenean zuten bere sorrera. Lehen klaseak Zientzia fakultateetan hasi ziren. Unibertsitateko irakasle ziren hainbat lagunen eta ikasle euskaldunen taldeen presentzia eta presioa ikasgeletan izan ziren ekintza horren ardatza. EHUren euskalduntze-prozesuak babes berria izan zuen 1979tik aurrera eta bereziki 1982tik aurrera, izan ere EAEko Autonomia Estatutuak elebitasuna ezartzen zuen bere lurraldean eta Euskararen Erabilpena Arauzkotezko Oinarrizko Legeak (1982), bere aldetik, ikasleei ikasketak bi hizkuntza ofizialetan egiteko eskubidea onartzen zien, nahiz eta espreski Unibertsitatea ez aipatu. Garaiko errektorearen ustean, lege hori eraginez

Unibertsitateak, beraz, euskararen berreskurapenaren objektibo orokorrenekin loturiko hizkuntza politika unibertsitaria definitu beharra dauka, eta, helpide bezala, arau-marko bat eratu beharra.

Nafarroako Unibertsitate Publikoaren bilakaerak ezberdintasun nabariak ditu, alde horretatik. Lehenik eta behin, ia hamar urte beranduago osatu zen, LRUren eredia bete-betean aplikatuz. Bigarrenik, euskararen estatus juridikoa oso bestelakoa zen. Nafarroako Foru-Hobekuntzaren Legeak euskara, bakarrik euskalduntzat jo daitezkeen lurraldeetako hizkuntza ofiziala deklaratzeko zuten. EAEn legearen babsa eduki arren, unibertsitateko agintari ugari euskararen eskaera Ezker Abertzalearen metodo eta helburuekin lotu zuten. Kritika horiek areagotu egin ziren ikasleen artean Ikasle Abertzaleak taldeak hartutako protagonismoa-

ren ondoren, baina eskaeraren hazkundeak ezinbesteko egin zuen euskalduntzean sakondu beharra.

Euskal Herriko Unibertsitatearen euskalduntzearen lehen urratsen beste ondorio bat Udako Euskal Unibertsitatean eman zen. 1978. urtean UEU EHUn integratu beharra proposatu zuen *Zeruko Argia* astekariko lankide batek:

Gure ametsak gauzatuak ikusi nahi baditugu bederen, nahitaezkoa zaigu gure ideia marabilosoak eta gaur egungo unibertsitate-errealitatea uztartzea. Beharrezkoa zaio, bada, UEUri Lejoako Unibertsitate estrukturetan sartzea eta murgiltzea, UEUk alternatiba serio eta nagusi bat izan nahi badu behintzat (...).

Idea horrek ez zuen arrakastarik izan, baina kontua hurrengo urteetan ere errepikatu zen: 1984an eztabaida bizia egon zen UEUn. Azaleko kontua UEU EHUn integratzea bazen, ez zen falta jarrera bakoitzaren aldetik lerratze politikorik.

1990-2002, elebitasuna unibertsitatean eta egitasmu berriak

UEU izan zen, hain zuzen, Euskal Unibertsitatearen aldeko deia mantendu zuen erakunde bakarra; baina, zenbaiten aburuz, errebindikazio horrek gizarte-oihartzuna galdu ondoren, UEU noraezean geratu zen. Ez bakarrik hori, *Egineko* kazetari anonimo baten esanetan, UEUk berrikuntza beharra zuen, zeren eta

Gaur egun ez zaigu nahiko edozein gai euskaraz emateko gai garena jakitea. Zer ematen den ere aztertu behar dugu. Unibertsitate euskaldun eta zabal, baina kontuz, ideologiaz ezkertiarra behar dugu egin, eta ez EHUko gai berberak euskaraz errepikatuz (...).

Idazle horren hitzetan UEUren Letren arloko sailek «ideologia menperatzaileari joku zuzena egiten diete». Idazlan horrek eragin nabarmenik eduki ez bazuen ere, ezinegona nabaria zen eta horren lekuko dugu 1987tik aurrera 1995era arte errepikatu ziren bilera eta txostenak erakun-

dearen helburuak, jarduerak eta abar eztabaidatuz. Horien artean prozesu garrantzitsuena 1990eko uztailan hasi zen eta bide desberdinak jarraitu zituen; besteak beste, 1995eko apirilean Donostian egindako UEUren I. Kongresuan amaitu zen. Bertan onartutako lan-ardatz batek «Euskal Unibertsitatea lortzeko baldintza soziopolitikoak lantzea» proposatu zuen, baina egindako ahaleginek saioaren muga eta ezintasunak agerian utzi zituzten. Ikasle-talde batzuk saiatu dira Euskal Unibertsitatearen gaia eta barruti bakarraren gaia berriro gizarteratzen, baina arrakasta handiegirik gabe. Hiru dira nabarmenduko ditudan saioak azken urteetan.

Lehena 1998ko udaberrian egin zen, Eusko Legebiltzarrak Unibertsitatea Antolatzeko Lege-proiektua eztabaidatu zuenean. Talde parlamentario desberdinek aukera egokia izan zuten bakoitzaren unibertsitate ereduari eta, zehazki, euskarak bertan zuen tokiari buruz hitz egiteko orduan. Zera aurreratu dezakegu, ordea, hizkuntzaren inguruko eztabaidak toki gutxi bete zuela eztabaidaren ordu luzeetan. Legeak, berez, Eusko Jaurlaritza eta unibertsitate publikoaren arteko harremanak arautzen zituen, bereziki unibertsitatearen finantzaketa-sistema; baina Hezkuntza Saila zuzentzen zuen Inaxio Oliverik bidalitako proposamenak hainbat arlo ukitzen zituen. Batzar Aretoan esan zuenez, legearen helburuen artean unibertsitate publikoaren euskalduntzea bultzatzea zegoen, benetako elebitasuna gauzatzeko (hiruganaren helburua, hamabiren artean). Horretarako, irakaskuntzan, ikerkuntza zientifikoan eta administrazioan Euskalduntze Planaren bitartez normalizazioa bultzatzeko neurriak proposatzen ziren. Lege-egitasmoaren bultzatzaileak —UAKo ordezkariak aitortu zenez— ahalik eta kontsentsu handiena lortzen saiatu ziren eta horren ondorioa izan zen hainbat zuzenketa onartzea, jatorrizko testua asko aldatuz. Gure harirako garrantzitsuena 5. artikulua zioena izan zen. Erredakzio berriaren arabera honela geratu zen artikulua horren lehen atala:

5. artikulua. Hizkuntzen ofizialkidetasuna eta normalizazioa

1. Unibertsitate publikoak behar diren neurriak hartuko ditu unibertsitate-irakaskuntzan, zientzia-ikerketan

eta administrazio- eta zerbitzu-jardueran euskararen erabilera berdintasun eta kalitatezko baldintzetan normalizatzeko, *betiere Universidad del País Vasco/Euskal Herriko Unibertsitatean hizkuntza-arraioengatik soilik zatiketarik ez sortzeko irizpidea errespetatuz*. (Neuk azpimarratua).

Legeak, beraz, argi eta garbi adierazten zuen euskara (edota gaztelania) hutsezko unibertsitaterik ez zela posible izango Euskal Autonomia Erkidegoan. Are adierazgarriagoa da, ordea, plenoan gauzatutako eztabaidan gaiak zein toki gutxi bete zuen. Gogora dezagun garai hartako Eusko Jaurlaritza EAJ, EA eta PSE-PSOEek osatzen zutela, nahiz eta gaia eztabaidatu zen unean PSE gobernua utzi berria izan. Oliveri sailburuak egindako aurkezpen luzean gaia aipatu ere ez zuen egin eta gauza bera gertatu zen EA eta EAJren ordezkarien hitzaldietan. Hiruren kasuan, diskurtsoa antzekoa izan zen. Oliveriren esanetan euskarari buruzko erreferentziak berdintasunarekin eta kalitatearekin lotzen ziren. Igone Martinez de Lunaren hitzetan (EA), unibertsitatearen izaera elebiduna zen aipamenik garrantzitsuena, eta legearen bitartez euskalduntze-programek tresneria egokia edukiko zuten gure hizkuntza unibertsitatean garatzeko. Are gehiago, Ezker Batuaren (5. artikuluan) idazkera berriaren bultzatzaileak) zuzenketak «benetan interesgarriak eta oso sujerenteak» izan ziren. Eztabaida osoan «Euskal Unibertsitatea» kontzeptua erabili zuen bakarra Joseba Arregi izan zen, beti ere EHUri buruz hitz egiteko orduan. Bere hitzetan, gainera,

ez dugu inolako beldurrik eduki euskarari buruz esaten direnak esateko; apropos eta jakinaren gainean, argi eta garbi jarrita daude. Jakinaren gainean, argi eta garbi, eta zer egiten dugun dakigularik; ez ezkutuan, eta ez inolako beldurrekin.

Ez zirudien, beraz, Jaurlaritzako bi alderdi abertzaleek zailantza handirik zutenik idatzitakoaren inguruan. Herri Batasunako bozeramaileari erantzunez Martinez de Lunak zera azaldu zuen, Eusko Alkartasuna konprometitzen zela unibertsitate-sistemaren beharrak osatzeko behar ziren eskumenen alde borrokatzeko. Espainiako legeak ezarritako

mugak ezagutzen zituztela —«Gure Autonomi elkartetik, posible da pentsatzea euskal unibertsitate batean, LRUK diseinatzen duen marko nomatiboarekin?»—, baina ez zeudela prest lege-urraketa ekar zezakeen urratsik emateko.

Are argiagoa izan zen PSE-PSOeko ordezkariaren hitz-jarduna. Carmen Asiain izan zen gaia espreski aipatu zuen bakarra. Berarentzat legeak era egokian betetzen zuen hizkuntz normalizaziorako EAEko Estatutuak markatzen zuen helburua, hots, erkidego elebiduna sortzea. Horretaz gain, legeak bat egiten zuen gizarte-kohesioaren printzipioarekin. Berarentzat printzipio horrek zera eskatzen zuen:

no crear dos universidades distintas, aunque la titularidad fuera única, que no existan dos tipos de ciudadanos que deban formarse en sitios distintos en función de la lengua vehicular en la que cursan sus estudios.

Asiainen hitzak ez ziren horretara mugatu, eta beste alderdi batzuek (UA eta PPK) azaldutako kezka berberak plazaratu zituen euskalduntzearen arriskuen inguruan. Berarentzako unibertsitateko irakaskuntza-mailan ezin zen inolaz ere —batzuek utopikoki planteatzen zuten bezala— irakasleria guztiz gaitua inprobisatu, eta hizkuntz gaitasuna izateko helburuarekin ezin ziren sakrifikatu unibertsitate publikoaren ikasleria eta giza baliabideak.

1998ko ekaineko hitzaldi luzeen artean harrigarriena, agian, HBrena izan zen. Aurkene Astibia ezin joanda, Iñaki Antiguedadi egokitu zitzaion talde horren iritzia plazaratzea. Une garrantzitsua, kontuan hartuta HBk ez zuela parte hartu ponentziaren eztabaidetan. Antiguedadek azaldu zuenez, bere taldea ez zegoen ados legearekin arrazoi bat baino gehiagotatik: jarraitutako prozedura, zituen edukiak eta eduki-hutsuneak zirela medio. Ipar Euskal Herriko edota Nafarroako unibertsitate publikoaren aipamenik ez egitea zen horren adibide bat. Euskararen inguruko aipamen zehaztugabeak edota hizkuntza honetan egindako ikerlanei buruzko aipamen zehatzik ez egotea beste adibide bat zen. Are gehiago, HBren bozeramailearentzat euskarak eta beste hainbat gauzak unibertsitatean benetako apustu estrategikoa izan behar zuten, eta, hortaz, ezin zitekeen ho-

rrelako plan unibertsitario baten barruan sartu. Ez zen 5. artikulua 1. puntuari buruzko inongo aipamenik egin bere diskurtsoan. Baina 1996ko abuztuan «Euskal Unibertsitaterantz. Unibertsitatea eta Ezker Abertzalearen jokabidea» izeneko agiria landu zen HBren baitan, eta bertan, unibertsitate desberdinetan landu beharreko taktikaz gain, Euskal Unibertsitatearen definizio bat ematen zen (Nazionala, Euskalduna, Publikoa eta Demokratikoa) eta bere aldeko apustu argia egin zen. Antiguedaden jarrerak badu azalpena; aipatutako agiriaren arabera, «Euskal Herrian dauden unibertsitateak ezin izan daitezke *Euskal Unibertsitateak*. Espainia edo Frantziako unibertsital atalak besterik ez direlako», ez zuen merezi unibertsitate elebakar edota nagusiki euskaldunaren aldeko, baina Espainiaren legedipeko, unibertsitatearen defentsarik egitea.

Legebiltzarrean onartutakoaren oihartzuna —ez oso handia, bide batez— itzaltzear zegoelarik, egitasmo berri batek hasi zuen bere ibilbidea. Izan ere, 1998ko uztailan hasi ziren Ikastolen Elkarte eta UEUren arteko elkarrizketak unibertsitateko ikasketen eta unibertsitate euskaldunaren beharraren inguruan. Proiektu eta partaide desberdinak izan dituen egitasmoa izan dugu. Lehen asmoa unibertsitate independentea sortzea zen, baina horren ezintasuna ikusirik unibertsitate-ikastetxea sortzea erabaki zen eta horretarako harremanetan hasi ziren Mondragon Unibertsitateko Humanitateen Fakultatearekin. Hasierako bi kideak gehi beste hiru izan ziren elkarrizketetan parte hartu zuten erakundeak (Ikastolen Elkarte, UEU, AEK, Labayru eta Zenbat Gara). 1999ko udaberrian adostutako egitasmoan «Ikasgu Nagusiak» hizkuntz eredu euskaldunean oinarritutako, baina hezkuntza-proiektu eleanitza garatuko zuen unibertsitate-mailako irakaskuntza bultzatuko zuen, bereziki graduondoko ikastaroen arloan. Lehen edota bigarren zikloko ikasketak baztertu gabe. Berraren zabalkundeak euskalgintzan itxaropen eta poz handiak zabaldu bazituen ere, proiektuak zailtasun ugari egin behar izan zion aurre. Batetik, erakunde bultzatzaileen mugei eta elkarrekin lan egitearen tradizio ezari horrelako proiektu bat bultzatzeko orduan. Proposatutako zereginen

tamainak, bestetik, azterketa ugari egin beharra bultzatu zuen: zein ikasketa bultzatu, ikasle-merkatua aztertu, balizko irakasleen presentzia, irakas-material urria eta abar. Egitasmoak, azkenik, Mondragon Unibertsitateko eta Jaur-laritzako agintarien mesfidantza jaso zuen. Horren guztia-
ren ondorioz, Labayru eta Zenbat Garak proiektua utzi zuten eta hasierako asmoak eraldatu eta murriztu egin ziren. Ikasgu Nagusiak eta HUEZIK lankidetza-hitzarmena sinatu zuten graduondoko ikastaroak bultzatzeko. Horien lehen emaitza aurten ikusiko dugu, ikastetxeen kudeaketa zuzendutako ikastaro batekin.

Azalduko ditudan azken inizatibak azken sei hilabeteetan gertatu dira. Lehena EIREK (Unibertsitateko Euskal Irakasleen Elkarte) 2001eko irailaren bukaeran antolatutako kongresua dugu, «Euskal Unibertsitatea-2021* Egiten ari garen euskarazko unibertsitatea» izenburuarekin. Bi dira nabarmendu nahi ditudan puntuak. Bata, unibertsitate desberdinetan euskaraz duen presentzia neurtzeko ahalegina. Horren ondorio ditugu Kongresuan azaldutako datuak, hots, badela aski irakasle eta ikasle euskal unibertsitateak garatzeko, 1.200 irakaslek eta 25.000 ikaslek lan egiten zutelako euskaraz Euskal Herriko unibertsitateetan. «Euskal Unibertsitatearen» definizio berria da bigarren elementua. Kongresuaren «Ondorioak eta etorkizun proposamenak» agirian, Euskal Unibertsitatea

euskarazko unibertsitate modura definitzen dugu eta euskaraz egiten den unibertsitate irakaskuntza, ikerkuntza, kudeaketa eta egitura oro hartzen ditu bere baitan.

Bistan denez, definizio horrek malgutasunez hurbiltzen gaitu Euskal Unibertsitatera, gunee zehatz eta itxi baten orde-
dez, dagoeneko ari diren eta sortzear dauden unibertsitate-egituraren koordinazioa lehenetsiz. Batzarrean Karmelo Landak, Arantza Urkaregik, Fito Rodriguezek eta Juan Mari Elorzak aurkeztutako komunikazioak, itxuraz behintzat, ez du bat egiten aurreko definizioarekin. Beraientzako

Euskal Unibertsitatea ezin da izan soilik une bakoitzean unibertsitate ezberdinetan euskaraz irakasten eta lantzen diren gai eta titulazioen bilduma. Horrela ez goaz inora.

Euskal Unibertsitateak bere ikerkuntza politika, bere irakaslego eredua, bere garapenerako estrategia, (...) izan behar ditu. Beraz, helburuak zehaztu behar dira eta estrategia bat markatu.

Aipatutako komunikaziotik, zenbait puntu interesgari alboratuta, zera azpimarratuko dut hemen, amaieran indar politiko abertzaleen eta aurrerakoien ekimenari eta unibertsitate-agenteen atxikimenduari egindako deia.

Ez dakit horren emaitza zuzena den, baina 2002ko urtarrilean aurkeztu zen «Bai Euskal Unibertsitatea», Euskal Herrirako unibertsitate-legearen herri-ekimena. Proposatzaileen asmoa beraiek zirriborrotutako lege-testua Eusko Legebiltzarrean, Nafarroako Legebiltzarrean eta Iparraldeko Garapen Kontseiluan aurkeztea zen, tramitera onartua izan eta izenpetze-kanpaina bat hastea proposamena legebiltzar bakoitzean eztabaidatua izan zedin. «Bai Euskal Unibertsitatea»-ren bultzatzaileen nahia Euskal Herrirako unibertsitate-legea egitea zen, hemengo unibertsitate guztietan antzeko arauak ezarriz, barruti bakarra eratuz eta euskarari lehen tokia eskainiz. Ez naiz arituko hemen lege-proposamenaren edukiei buruz, arazo eta kontu desberdinak nahasten baitira bertan. Asmoak, gaur arte behintzat, ez du aurrerapen handirik izan; ez Nafarroako Legebiltzarrak, ezta Gasteizkoak ere, ez dute ontzat hartu ekimena. Talde politiko bakarrak, Batasunak, eman zion bere babesa EAEko legebiltzarrean, eta aurkezpenen euskalgintzako sektore garrantzitsuen babesa eduki arren, horien artean ez zeuden ez UEU ezta EIRE ere.

«Помот» horrek eta aurreko eztabaidek zera erakusten digute, Euskal Unibertsitatearen inguruan indefinizio handia dagoela eta asko izan arren euskara unibertsitatean ikusi nahi dutenak, ez dagoela oinarrizko adostasunik honen ezarreraren, erritmoaren eta ezaugarrien inguruan.¶